

Inhoud

7 Kaarten & plattegronden

9 Woord vooraf

1 11 Onder de Finnen

12 Een Scandinavische sfeer

13 Organisatie van het land

15 Geologie en natuur van Finland

18 Klimaat en seizoenen

19 Flora en fauna

25 Finse nationale parken

2 39 De Finse manier van leven

40 Rustig en bedaard

41 Sauna

42 De Finse identiteit

43 Sport

44 De Finse taal

46 Finse literatuur

48 Finse beeldende kunst

51 Finse muziek

52 Finse architectuur

3 59 Geschiedenis van Finland

60 Prehistorie

62 Vikingtijd

62 Late middeleeuwen

65 Vasa-tijd

66 Gouden Eeuw

70 Russische tijd

73 Zelfstandigheid

74 Drie oorlogen

76 Na de oorlog

78 De finse economie

4 81 Åland

82 Mariehamn (Maarianhamina)

85 Fasta Åland

92 Föglö

93 Kumlinge

93 Brändö

93 Kökar

5 99 Het hart van Zweeds Finland

100 Åbo/Turku

106 Nådendal/Naantali

108 Scherenkust van Egentliga
Finland

110 Ten zuiden van Turku

112 Ten noorden van Turku

6 121 Zuid-Finland

122 Tammisaari/Ekenäs

124 Karis/Karjaa

124 Hanko/Hangö

125 Porvoo/Borgå

126 Pernaja/Pernå

127 Loviisa/Lovisa

127 Ruotsinpyhtää/Strömfors

128 Kotka

129 Hamina/Fredrikshamn

131 Lappeenranta/Villmanstrand

132 Kouvola

132 Lahti/Lahtis

133 Hämeenlinna/Tavastehus

7 141 Helsinki

142 Senaatintori, Kruununhaka en
Katajanokka

- 150 Rautatieasema/Järnvägstation en omgeving
- 153 Esplanadi en het Design District (Punavuori/Rödbergen)
- 156 Groot-Helsinki

8 169 West-Finland

- 170 Kristinestad/Kristiinankaupunki
- 171 Närpes/Närpiö
- 172 Malax/Maalahti
- 173 Vasa/Vaasa
- 175 Svedjehamn
- 175 Isokyrö/Storkyrö
- 175 Seinäjoki
- 176 Oravais/Oravainen
- 176 Nykarleby/Uusikaarlepyy
- 177 Jakobstad/Pietarsaari
- 178 Kokkola/Karleby
- 179 Jyväskylä
- 181 Tampere/Tammerfors

9 191 Oost-Finland

- 192 Savonlinna/Nyslott
- 195 Mikkeli/Sankt Michel
- 196 Joensuu
- 198 Heinävesi
- 199 Kuopio
- 201 Nurmes
- 201 Lieksa
- 202 Varkaus
- 204 Iisalmi/Idensalmi

10 209 Noord-Finland

- 210 Oulu/Uleåborg
- 216 Raahe/Brahestad
- 218 Kajaani/Kajana
- 219 Suomussalmi
- 221 Kuhmo
- 222 Kuusamo/Guossán

11 229 Lapland

- 230 Lappi/Lapland
- 230 Tornio/Duortnus
- 235 Kemi/Giepma
- 237 Rovaniemi/Roavvenjárga
- 239 Luosto
- 240 Kemijärvi/Giemajávri
- 240 Salla
- 240 Sodankylä/Soadegilli
- 242 Tankavaara
- 242 Saariselkä/Suolochielgi
- 243 Inari/Anár
- 247 Karigasniemi/Gáregasnjárga
- 248 Utsjoki/Ohcejohka
- 248 Kittilä/Gihttel (Inari-Samisch: Kittâl)
- 249 Muonio/Muoná
- 250 Enontekiö/Eanodat
- 251 Kilpisjärvi/Gilpbesjávri

i 254 Algemene informatie

r 273 Register

Woord vooraf

Finland staat bekend als ‘het land van de duizend meren’, maar heeft meer te bieden dan alleen maar water. Niet alleen een heel diverse natuur, maar ook veel cultuur. Die natuur varieert van de scherenkust in het zuiden met tienduizenden eilanden, via de bossen en meren van Midden-Finland tot de uitgestrekte en vrijwel ongerepte vlaktes en bergen van Fins Lapland. En die cultuur? Iedereen kent natuurlijk de muziek van Jean Sibelius, de architectuur van Alvar Aalto en het design van Marimekko.

De geschiedenis van het land wijkt nogal af van de rest van Europa. Eeuwenlang maakte het deel uit van Zweden en was het een pion in het machtsspel tussen dat land en grote buur Rusland. In het begin van de 19de eeuw werd heel Finland Russisch. Daar kwam na de Russische Revolutie weliswaar een einde aan, maar helemaal ontspannen was de situatie nooit en in de Tweede Wereldoorlog laaide de strijd weer op. Nu is Finland een volwaardig lid van de Europese Unie en kun je er met euro's betalen.

Wanneer je ook gaat, het land heeft altijd wat extra's te bieden. 's Zomers kun je eindeloos zwerven door een groen, meestal warm land waar water nooit ver weg is. 's Winters biedt vooral het noorden je een witte wonderwereld, met de groene pracht van het noorderlicht boven de zwaar met sneeuw beladen bomen. Reizen door Finland is een waar genoegen. Goede, maar soms onverharde wegen leiden tot in de verste uithoeken van het land en de fraaiste natuurgebieden zijn omgevormd tot nationale parken.

Ook al ligt Finland in de noordoostelijke hoek van Europa, het is goed bereikbaar. Dagelijks vertrekken vliegtuigen naar Helsinki en 's winters gaan er charters en bijzondere reizen naar de wintersportplaatsen in Lapland. Geen land voor het massatoerisme, wel voor fijnproevers.

Ger Meesters

Åland

De archipel Åland (Fins: Ahvenanmaa) neemt een aparte plaats in. Dat is historisch zo gegroeid. De eilanden liggen dichterbij Zweden dan bij Finland en er wordt uitsluitend Zweeds gesproken. Bovendien hebben de eilanden een grote mate van zelfbestuur. Om die reden zijn de cruise ferry's tussen Zweden, Åland en Finland zo interessant: door de taxfreeverkopen zijn ze zeer geliefd bij zowel Zweden als Finnen. Ook de buitenlandse toerist doet er zijn voordeel mee, want de overtochten met deze luxe schepen zijn goedkoop.

De eilanden zijn vrij vlak, dunbevolkt en rijk aan natuur- en cultuurhistorische monumenten. In veel opzichten lijken ze op de Zweedse scherenkust langs de Oostzee en Botnische Golf, maar ze wijken met hun granieten basis duidelijk af van Öland en Gotland, die bestaan uit kalkplateaus. De archipel bestaat uit zo'n 27.000 eilandjes, waarvan er 6757 groter dan 0,25 ha zijn en slechts 60 bewoond. Er wonen bijna 28.000 mensen op die 60 eilanden, waarvan 9500 in Mariehamn, de hoofdstad en belangrijkste haven van de archipel. De eilanden werden al in de prehistorie bewoond, waarvan op verschillende plekken nog bewijzen zijn te vinden in de vorm van grafvelden uit de steentijd, bronstijd en ijzertijd.

< De kerk van Finström.

De haven van Mariehamn met de *Pommern*.

MARIEHAMN (MAARIANHAMINA)

De enige en daarmee ook grootste stad van Åland is de hoofdstad Mariehamn. Met nog geen 11.000 inwoners is de stad overzichtelijk, maar biedt tegelijkertijd alles wat je je maar kunt wensen. Het is bepaald geen oude stad: rond 1850 stonden er maar vier boerderijen op deze plek, die toen de naam Öfvernäs droeg. In 1861 werd hier echter in opdracht van tsaar Alexander II een begin gemaakt met de aanleg van een stad. Mariehamn is vernoemd naar Marie von Hessen-Darmstadt (Maria Alexandrovna), de gemalin van tsaar Alexander II. De keuze viel op Öfvernäs omdat de baai goed beschermt was

en diep genoeg om grote schepen te ontvangen. De Zweeds-Finse architect Georg Theodor von Chiewitz maakte een groots stadsplan met twee elkaar kruisende, brede, met lindes omzoomde esplanades. Het ging echter langzaam, want rond 1900 woonden er nog maar 1000 mensen en rond 1950 pas 3000. Enkele markante gebouwen zijn ontworpen door Lars Sonck, zoals het Stadshuset (1939) en Mariehamns of St Görans kyrka (1926). Aan de Esplanade staat de GE-Villa, het woonhuis van de beroemdste man van Åland, Gustaf Erikson (1872–1947). In 1913 kocht deze kapitein zijn eerste schip, de bark *Tjerimai*. Hij was er vast van overtuigd dat de rol van zeilschepen nog lang niet uitgespeeld was. Hij kocht nog meer zeilschepen, die goedkoop op de markt kwamen omdat alle andere reders inmiddels stoom- en motorschepen in de vaart hadden. Zeilschepen hadden het voordeel dat ze geen brandstof nodig hadden, waardoor ze nog in de jaren 30 goed konden concurreren met de moderne schepen. De bekendste van zijn schepen werden gebruikt om graan van Australië naar Europa te brengen, een retourreis van 56.000 km rond Kaap Hoorn. De laatste graanreizen werden in 1949 gemaakt met de *Passat* en de *Pamir*. Enkele van deze schepen zijn als museumschip bewaard gebleven, zoals de *Viking* in Göteborg (Z), de *Passat* in Travemünde (D), de *Moshulu* in Philadelphia (VS) en natuurlijk de *Pommern* in Mariehamn zelf. De rederij bestaat nog, maar in zeer bescheiden vorm.

Een indringend beeld van de maritieme geschiedenis van de Åland-eilanden krijg je in het **Ålands sjöfartsmuseum**, direct aan de Västhamn. Het is een ruim opgezet museum met veel scheepsmodellen, schilderijen, onderde-

Åland

len en activiteiten, vooral voor kinderen, maar er is ook een zeer realistische scheepssimulator. Een aanrader is de film *Vi rundade Hornet* (Wij rondde Kaap Hoorn), waarin je een goed beeld krijgt van het leven aan boord van de windjammers van Gustaf Erikson. Voor het museum ligt de *Pommern*, een stalen viermastbark. Het schip werd in 1903 in Glasgow gebouwd als *Mneme*. In 1908 werd het schip overgenomen door de Hamburgse Reederei F. Laeisz, als een van de acht *Flying P*-liners, en werd daarom omgedoopt tot *Pommern*. In 1923 kwam het in handen van Erik Gustafson, die het schip inzette op routes naar Australië. De snelste overtocht ging van Kopenhagen naar Australië in 75 dagen. Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog lag de *Pommern* in Mariehamn en daar ligt hij nog steeds, maar nu als museumschip. De *Pommern* is nog geheel intact.

In **Ålands konstmuseum** is kunst van lokale en Scandinavische kunstenaars te zien in de vaste tentoonstelling, daarnaast zijn er zes tot zeven wisselende tentoonstellingen per jaar, waarin eigentijdse, internationale kunst wordt getoond. In het **Dånö hembygdsmuseum** is te zien hoe het leven in vroeger tijden op de eilanden was voor de boeren/vissers en loodsen, die moesten leven van wat land en zee oprachten en dagelijks de gevaren van de zee moesten trotseren.

ÅLAND, EEN GEVAL APART

Sinds mensenheugenis wordt er al Zweeds gesproken op de eilanden en tot 1809 waren de Åland-eilanden een vrij zelfstandig onderdeel van het koninkrijk Zweden. In dat jaar moest Zweden Finland, inclusief Åland, echter afstaan aan Rusland. Zo werd Åland dus een deel

van het grootvorstendom Finland binnen het Russische Rijk.

Toen het Russische Rijk na de revolutie van 1917 uiteenviel, hielden vertegenwoordigers van de gemeenten op Åland een geheime vergadering in de volkshogeschool van de eilanden en besloten te verzoeken om aansluiting bij Zweden. Een delegatie ging met een massaal door de lokale bevolking getekende petitie naar de Zweedse koning. Ondertussen verklaarde Finland zich onafhankelijk met dezelfde redenering als de Ålanders gebruikten om aansluiting bij Zweden te zoeken. Finland wilde echter geen afstand doen van de eilanden en bood hun in 1920 in plaats daarvan zelfbestuur aan in de vorm van een Autonomieverdrag. Dit werd door de Ålanders afgewezen. Het voorstel werd voorgelegd aan de juist opgerichte Volkenbond. In 1921 kwam die met een compromisvoorstel: Finland kreeg de soevereiniteit over de eilanden, maar werd verplicht de Zweedse cultuur, taal en gebruiken en het door Finland zelf aangeboden zelfbestuur te handhaven. Bovendien werd besloten dat de eilanden zouden worden gedemilitariseerd en neutraal zouden zijn. Na de nodige aanpassingen van het Autonomieverdrag van 1920 werd op 9 juni 1922 de eerste zitting van het nieuwe *landsting* (het parlement) gehouden. Sindsdien is 9 juni een nationale feestdag op de eilanden. Het Autonomieverdrag werd in 1951 en 1993 vernieuwd en kan alleen met wederzijdse goedkeuring worden gewijzigd.

Wat kunnen de Ålanders zelf beslissen?

De Åland-eilanden beschikken over een wetgevende macht wat betreft interne aangelegenheden en beschikken over een eigen begroting. Het landsting benoemt de *landskapsregering*. Het landsting telt 30 leden, die voor een periode van vier jaren worden gekozen. De landskapsregering telt maximaal acht leden en wordt voorgezeten door de *lantråd* (gouverneur). De regering bestaat meestal uit een coalitie van verschillende partijen. De belangrijkste gebieden waarover de Ålanders zelf beslissen zijn:

- onderwijs, cultuur en monumentenzorg;
- gezondheidszorg en milieu;
- openbaar vervoer;